

Eliza Grodzka*

Uniwersytet Szczeciński

**POWOŁYWANIE SIĘ NA ZASOBY PODMIOTÓW TRZECICH
W CELU POTWIERDZENIA SPEŁNIANIA WARUNKÓW UDZIAŁU
W POSTĘPOWANIU O UDZIELENIE ZAMÓWIENIA PUBLICZNEGO
ORAZ KIERUNEK ZMIAN W TYM ZAKRESIE**

Streszczenie

Celem niniejszej publikacji jest wykazanie, że instytucja, o której mowa w art. 26 ust. 2b ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹ (umożliwiająca poleganie na wiedzy i doświadczeniu, potencjale technicznym, osobach zdolnych do wykonania zamówienia, zdolnościach finansowych i ekonomicznych innych podmiotów w celu wykazania spełnienia warunku udziału w postępowaniu) jest potrzebna, albowiem ma wpływ na wzrost konkurencyjności wśród wykonawców, którzy, nie posiadając własnych zasobów wymaganych w postępowaniu, mogą wesprzeć się zasobami podmiotów trzecich. Na uwagę zasługuje fakt, iż pojawienie się takiego modelu wykazywania warunków udziału w postępowaniu przyczyniło się do kształtowania nowych form i reguł współpracy podmiotów udostępniających swoje zasoby z wykonawcami składającymi oferty, które nie zawsze (w praktyce) miały przełożenie na faktyczne udostępnienie zasobów, czyli na tzw. „realne ich udostępnienie”. W konsekwencji nierzadko wykonawcy, powołując się na wiedzę i doświadczenie innych podmiotów, realizowali zamówienia (np. roboty budowlane) bez wymaganego doświadczenia, a pisemne zobowiązania do udostępnienia zasobów załączane do ofert okazywały się być „fikcją”. Brak w ustawie mechanizmów i narzędzi wprowadzających odpowiedzialność za realizację

---

* Adres e-mail: eliza.grodzka@mwmlegal.pl

¹ Dz.U. z 2013 r., poz. 907 ze zm., zwana dalej p.z.p.

zamówienia bez uczestnictwa podmiotu, na zasoby którego powoływano się w postępowaniu przetargowym, przyczynił się do wielu nadużyć ze strony wykonawców i był źródłem pojawiania się problemów związanych z egzekwowaniem przez zamawiających realizacji zamówienia przy udziale (wsparciu) podmiotów trzecich, na których to doświadczeniu polegano na etapie procedury.

Mając powyższe na względzie wskazać należało, że praktyka, jaka ukształtowała się na przestrzeni kilku lat obowiązywania przepisów umożliwiających poleganie na zasobach podmiotów trzecich, nie budzi zaufania dysponentów środków publicznych oraz nie gwarantuje realizacji zamówień przez podmioty posiadające wymagane na etapie przetargu kwalifikacje i umiejętności (np. wiedza i doświadczenie). Nieprawidłowości w tym zakresie, a także niejednolite orzecznictwo, wymusiły wprowadzenie nowych regulacji prawnych, które co do zasady są potrzebne, niemniej jednak w takim kształcie mogą okazać się trudne do stosowania.

Słowa kluczowe: prawo zamówień publicznych, zasoby, uczestnictwo, warunki udziału w postępowaniu, wiedza i doświadczenie

Aby stanąć do walki o zamówienie publiczne, wykonawcy muszą potwierdzić spełnianie warunków udziału w postępowaniu, o których mowa w art. 22 ust. 1 pkt. 1–4 ustawy p.z.p., w zakresie wskazanym przez zamawiającego. W sytuacji, kiedy wykonawca po analizie treści ogłoszenia o zamówieniu/specyfikacji istotnych warunków zamówienia stwierdzi, iż nie posiada w swoich zasobach wymaganego doświadczenia czy nie dysponuje pożądanym potencjałem technicznym/ osobowym/ finansowym/ ekonomicznym, uprawniony jest złożyć ofertę:

- **wspólnie** z innym podmiotem tworząc tzw. konsorcjum;
- **samodzielnie posiłkując się zasobami innych podmiotów** zgodnie z brzmieniem art. 26 ust. 2b ustawy p.z.p.

Ustawodawca, zgodnie z regulacjami unijnymi, wdrażając postanowienia art. 47 ust. 2 oraz art. 48 ust. 3 dyrektywy 2004/18/WE, dopuścił możliwość wykazywania się **zasobami** innych podmiotów, takimi jak:

- wiedza i doświadczenie,
- potencjał techniczny,
- osoby zdolne do wykonania zamówienia,
- zdolności finansowe i ekonomiczne innych podmiotów,

w celu potwierdzenia spełniania warunków udziału w postępowaniu (nowelizacja ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo zamów-

wień publicznych oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz.U. z 2009 r., nr 206, poz. 1591). W takiej sytuacji zobowiązany jest on tylko **udowodnić zamawiającemu, iż będzie dysponował tymi zasobami, w szczególności przedstawiając w tym celu pisemne zobowiązanie tych podmiotów do oddania mu do dyspozycji niezbędnych zasobów** na okres korzystania z nich przy wykonaniu zamówienia² (po nowelizacji ustawy z dnia 29.08.2014 r. o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych, Dz.U. poz. 1232 – **na potrzeby wykonania zamówienia**).

W tym miejscu podkreślić należy, iż wykonawcy w celu potwierdzenia spełnienia warunku udziału w postępowaniu w zakresie posiadania uprawnień do wykonywania określonej działalności lub czynności, jeżeli przepisy prawa nakładają obowiązek ich posiadania (art. 22 ust. 1 pkt. 1 ustawy p.z.p.), nie mogą powoływać się na zasoby podmiotów trzecich. Za powyższym przemawia wprost dyspozycja przepisu art. 26 ust. 2b ustawy p.z.p., która nie wymienia ww. zasobu jako tego, który może zostać udostępniony w celu potwierdzenia spełnienia warunków udziału w postępowaniu³.

Praktyka stosowania tego przepisu na rynku zamówień publicznych okazała się być „brutalna”, gdyż powyższa norma stała się być podatnym gruntem dla handlu referencjami, który poza faktycznym użyczeniem na potrzeby wygrania przetargu często nie miał żadnego przełożenia na uczestnictwo tych podmiotów w realizacji zamówienia, mimo iż takowe przy niektórych zasobach wydaje się być niezbędne. Wskazać należy, iż najwięcej problemów w praktyce generują zasoby nierozzerwalnie związane z podmiotem je udostępniającym (przykład: wiedza i doświadczenie). Od lat zarówno orzecznictwo, jak i doktryna stara się odpowiedzieć na pytanie, jaki sposób współpracy pomiędzy wykonawcą a podmiotem udostępniającym jest pożądanym i koniecznym, aby zagwarantować faktyczne udostępnienie zasobów bez szkody dla realizowanego zamówienia.

Wskazać należy, iż początek obowiązywania tego przepisu to bardzo liberalna i prowykonawcza interpretacja sposobu polegania na zasobach innych podmiotów. Niejednokrotnie Krajowa Izba Odwoławcza podkreślała, że dla skutecznego powoływania się na zasoby innego podmiotu w trybie art. 26 ust. 2b ustawy p.z.p., nie jest konieczny udział tego podmiotu w realizacji zamówienia

---

² E. Grodzka, *Jaką formę musi posiadać zobowiązanie podmiotu trzeciego udostępniającego osoby zdolne do wykonania zamówienia*, LEX 190425.

³ E. Grodzka, *Czy jeżeli podwykonawca dysponuje licencją i faktycznie wykonuje czynności, które są przedmiotem przetargu, to czy taki przetarg powinien być sfinalizowany podpisaniem umowy*, LEX 369282.

w formie podwykonawstwa⁴, co bardzo często skutkowało prowadzeniem inwestycji przez podmioty nieposiadające wymaganego w SIWZ i weryfikowanego na etapie procedury, doświadczenia (mimo wcześniejszych zapewnień o realnym udostępnieniu zasobów innego podmiotu – zobowiązania załączane do ofert nie budzące żadnych zastrzeżeń). Także w piśmiennictwie wskazuje się, że prawo wykonawcy do polegania na zasobach podmiotów trzecich nie jest w żaden sposób ograniczone. Z kolei podmiot udostępniający swoje zasoby nie musi być co do zasady podwykonawcą ani też uczestniczyć w realizacji zamówienia⁵.

Bez znaczenia, przy takiej interpretacji przepisów, pozostają starania zamawiających, którzy – chcąc zabezpieczyć swoje interesy – określają w dokumentacji przetargowej opis sposobu oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu mający pozwolić (w teorii) na wyłonienie wykonawcy zdolnego do realizacji zamówienia i dającego rękojmię należytego wykonania.

Niejednokrotnie Izba, analizując kwestie uczestnictwa i formy współpracy innego podmiotu z wykonawcą, dochodziła do wniosku, że:

- „niezasadne jest utożsamianie udostępnienia zasobów niezbędnych do realizacji zamówienia przez inny podmiot z podwykonawstwem. Podstaw do takiej tezy nie można wywieść z art. 26 ust. 2b ustawy Pzp. Chociaż z przekazaniem zasobów (zwłaszcza nierozdzielnie związanych z podmiotem udostępniającym) łączy się, zdaniem Izby, konieczność pewnego bezpośredniego czy pośredniego – zaangażowania podmiotu udostępniającego, to zaangażowanie to może przybrać różnorakie formy, jak np. przekazanie know-how, konsultacje, doradztwo, co nie jest tożsame z udziałem w realizacji zamówienia sensu stricto. Warunkiem koniecznym powołania się na zasoby innych podmiotów jest wykazanie, że zostaną one udostępnione, nie zaś że podmiot udostępniający będzie brał udział w wykonywaniu przedmiotu umowy jako podwykonawca⁶;
- „przekazanie wiedzy czy to jako know-how czy to jako autorskiego rozwiązania, zastrzeżonej technologii nie musi być udziałem w realizacji zamówienia, a może nastąpić w dowolnym momencie nie związanym z faktem udziału danego wykonawcy w realizacji zamówienia (...). W takiej sytuacji fakt, że podmiot udostępniający zasób nie uczestniczy w wykonaniu zamówienia nie

---

⁴ Por. Wyrok z 6.07.2010 r., sygn. akt. KIO/1245/10; Wyrok z 26.07.2010 r., sygn. akt KIO/1452/10; Wyrok z 18.08.2010 r., sygn. akt KIO/1671/10 .

⁵ J. Pieróg, *Prawo zamówień publicznych, Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2010, s. 145.

⁶ Wyrok z 18.02.2011 r., sygn. akt KIO 250/11.

zagroza bezpieczeństwu umowy, a z drugiej daje możliwość rzeczywistego korzystania z zasobu bez jednoczesnej konieczności udziału w realizacji zamówienia. Izba podziela w tym zakresie stanowisko wykonawcy wybranego, że udział w realizacji zamówienia powinien być rozumiany jako realizacja części świadczenia wykonawcy wynikającego z umowy o zamówienie publiczne. Odmienne rozumienie tego pojęcia prowadziłyby do uznania, że wykładowca przez sam fakt przeprowadzenia szkolenia realizuje zamówienia publiczne, które wykonuje pracownik wykonawcy uczestniczący w szkoleniu. Przekazanie wiedzy następuje najczęściej na podstawie stosunku cywilnoprawnego np. umowy o świadczenie usług, ale nie oznacza to, że każdy stosunek cywilnoprawny będzie zobowiązywał podmiot trzeci do udziału w realizacji umowy o zamówienie publiczne⁷.

Brak ustawowych sankcji za nierealne udostępnienie zasobów (względem wykonawców, a także podmiotów, na których zasobach polega wykonawca), a także orzecznictwo Izby, przyczyniło się do powstania wielu problemów natury praktycznej (np. prowadzenie inwestycji bez wymaganego doświadczenia – tj. firma użyczająca zasoby zobowiązała się do uczestnictwa w realizacji zamówienia jedynie na „papierze” poprzez oddanie *know-how* w formie doradztwa i konsultacji). Niewiele także pomogło wprowadzenie do przepisów ustawy p.z.p. normy, zgodnie z którą: „Jeżeli zmiana albo rezygnacja z podwykonawcy dotyczy podmiotu, na którego zasoby wykonawca powoływał się, na zasadach określonych w art. 26 ust. 2b, w celu wykazania spełniania warunków udziału w postępowaniu, o których mowa w art. 22 ust. 1, wykonawca jest obowiązany wykazać zamawiającemu, iż proponowany inny podwykonawca lub wykonawca samodzielnie spełnia je w stopniu nie mniejszym niż wymagany w trakcie postępowania o udzielenie zamówienia” (art. 36b ust. 2 ustawy p.z.p.). Na uwagę zasługuje fakt, iż powyższe jest możliwe tylko w przypadku, gdy charakter współpracy pomiędzy wykonawcą a innym podmiotem (udostępniającym zasoby) będzie opierał się na podwykonawstwie, co niestety w praktyce zamówień publicznych nie jest częstym zjawiskiem. Jak wspomniano wcześniej, liberalne orzecznictwo, jakie ukształtowało się po wejściu w życie omawianego przepisu, umożliwiało wykonawcom przekazywanie wiedzy i doświadczenia w wielu formach, często niezwiązanych z faktycznym uczestnictwem w realizacji zamówienia jako podwykonawca. Niejednokrotnie podkreślano, że uczestnictwo w realizacji zamówienia może w konkretnych sytuacjach przejawiać

⁷ Wyrok z 10.01.2011 r., sygn. akt KIO 2790/10.

się przykładowo doradztwem na rzecz wykonawcy korzystającego z wiedzy i doświadczenia innego podmiotu.

Zgodzić się należy z tezą, iż ostateczna kwalifikacja uczestnictwa podmiotu trzeciego w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego winna być uzależniona od specyfiki i charakteru udostępnianego zasobu. Przykładowo, w odniesieniu do usług czy dostaw dopuszczalne jest wykonywanie zamówienia w mniej sformalizowanej formie, jak np. doradztwo i konsultacje świadczone dla wykonawcy na etapie wykonywania przez niego zamówienia, wsparcie techniczne czy wsparcie logistyczne. Nie mniej jednak powyższe nie może być traktowane jako zasada, która znajdzie zastosowanie w każdej sytuacji i dla każdego rodzaju udostępnianego zasobu. Forma udostępnienia zasobów winna być odzwierciedleniem potrzeb zamawiającego i zapewniać możliwość realnego skorzystania z nich, tj. z wymaganych umiejętności czy doświadczenia weryfikowanego na etapie przetargu. Dla przykładu wskazać należy na roboty budowlane, które cechują się pewną specyfiką i wymagają umiejętności, które poprzez doradztwo czy konsultacje (bez faktycznego udziału podmiotu w realizacji) nie będą możliwe do przekazania lub przekazanie to będzie bardzo utrudnione, o ile w ogóle możliwe. Warto wspomnieć, że w konstrukcji umowy o roboty budowlane ustawodawca zaakcentował charakter tych robót przypisując odpowiednie role uczestnikom procesu budowlanego. Zgodnie z art. 647¹ k.c., roboty budowlane są realizowane osobiście przez wykonawcę lub za pomocą podwykonawców. A zatem w sytuacji, gdy przedmiotem udostępnienia są zasoby nierozzerwalnie związane z podmiotem ich udzielającym (zasoby niematerialne, niemogące być przedmiotem samodzielnego obrotu – wiedza i doświadczenie), ich użyczenie bez zaangażowania tego podmiotu w wykonanie zamówienia nie będzie co do zasady możliwe. Przemawia za tym fakt, iż w świetle dyspozycji przepisu art. 55¹ i 55² k.c. doświadczenie stanowi składnik przedsiębiorstwa w znaczeniu przedmiotowym i dzieli byt prawny takiego przedsiębiorstwa. A zatem prawidłowe jest stwierdzenie, że użyczenie doświadczenia bez jednoczesnego udostępnienia przedsiębiorstwa, z którym to doświadczenie jest związane, nie zapewnia prawidłowego powołania się na zasoby innego podmiotu.

W jednym z wyroków Izby czytamy: „(...) skoro oddanie przez podmiot trzeci zasobu, jakim jest wiedza i doświadczenie wymaga uczestnictwa tego podmiotu w wykonaniu zamówienia, ponieważ nierozzerwalnie związane jest z tym zasobem, a zatem także uczestnictwo – w myśl przepisu art. 26 ust. 2b ustawy Pzp także jest objęte obowiązkiem udowodnienia. Fakt uczestnictwa w wykona-

niu zamówienia musi zostać udowodniony przez wykonawcę, bowiem nie można oddać, ani zobowiązać się do oddania wiedzy i doświadczenia bez osobistego udziału podmiotu udzielającego tych zasobów w realizacji zamówienia”⁸.

Z tych też względów, dla wykazania dysponowania zasobami podmiotu trzeciego przy ocenie spełniania warunków wiedzy i doświadczenia, niezbędne jest powołanie się na udział podmiotu trzeciego w wykonaniu zamówienia, który to winien być realizowany w najbardziej pożądanej formie, tj. podwykonawstwa. Tylko takie uczestnictwo w pełni gwarantuje prawidłowość użyczenia zasobów.

W świetle brzmienia art. 26 ust. 2b ustawy p.z.p., fakt udowodnienia dysponowania zasobami innego podmiotu spoczywa na wykonawcy i nie może on budzić żadnych wątpliwości co do tego, czy podmiot, który przedstawia zobowiązanie innego podmiotu, jest uprawniony do dysponowania nim, a także w jakim zakresie nastąpiło udzielenie potencjału innego podmiotu, jak również że podmiot udzielający odpowiedniego zasobu rzeczywiście go posiada w wymaganym przez zamawiającego zakresie.

Wskazać należy, że forma współpracy z wykonawcą w celu wykorzystania użyczonych zasobów (tj. udziału innego podmiotu w realizacji zamówienia), nie została na sztywno ograniczona do konkretnych form. Prawo dopuszczało, jak i w dalszym ciągu dopuszcza w tym zakresie dowolność, nie mniej jednak wykonawcy winni pamiętać, że forma współpracy musi zostać wykazana w treści składanego wraz z ofertą pisemnego zobowiązania. W przeciwnym wypadku zamawiający będzie zobligowany do uznania, że wykonawca polegający na zasobach innego podmiotu (przedkładający samo tylko zobowiązanie do udostępnienia wiedzy i doświadczenia innego podmiotu, bez wskazania udziału tego podmiotu w wykonaniu zamówienia), nie udowodnił dysponowania wymaganym zasobem, co będzie skutkowało wezwaniem do uzupełnienia, a w konsekwencji może stanowić podstawę wykluczenia z postępowania. Dokument ten stanowi zatem dowód potwierdzający faktyczne dysponowanie wymaganym do realizacji zamówienia zasobem, który będzie wykorzystany na potrzeby wykonania zamówienia.

W dalszej kolejności zauważyć należy, iż w praktyce często zdarzają się sytuacje, w których to podmiot trzeci, udostępniając wykonawcy swoją wiedzę i doświadczenie, mimo wcześniejszych oświadczeń w tym zakresie (zobowiązanie, z którego wynika, iż podmiot trzeci będzie podwykonawcą), w ogóle nie planował brać udziału w wykonaniu tego zamówienia lub jego faktyczny planowany

⁸ Wyrok z 4.11.2011 r., sygn. akt KIO 2294/11.

udział miał obejmować zakres całkowicie odmienny i niezwiązany z przedmiotem oddanego zasobu. Taki proceder, mimo iż z punktu widzenia potwierdzenia spełnienia warunków udziału w postępowaniu nie będzie wzbudzał podejrzeń zamawiającego na etapie prowadzonej procedury, w rzeczywistości będzie stanowił niewątpliwie jedynie użyczenie dokumentu w postaci referencji (lub innego tego rodzaju dokumentu) tylko dla formalnego potwierdzenia warunku.

Aby zapobiec takim sytuacjom, ustawodawca nowelizacją ustawy z dnia 29 sierpnia 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. poz. 1232) wprowadził **odpowiedzialność solidarną** wykonawcy i podmiotów udostępniających swoje zasoby w celu potwierdzenia spełniania warunków udziału w postępowaniu **za szkodę zamawiającego powstałą wskutek nieudostępnienia tych zasobów, chyba że za nieudostępnienie zasobów podmiot ten nie ponosi winy**. W uzasadnieniu do nowelizacji podkreślono, iż „w aktualnym stanie prawnym odpowiedzialność podmiotu zobowiązującego się do udostępnienia zasobów nie jest w praktyce łatwa do wyegzekwowania i ograniczona jest do ewentualnej odpowiedzialności wobec wykonawcy. Zgodnie z proponowaną zmianą art. 26 ustawy PZP udostępniający zasoby odpowiadałby, z mocy ustawy, solidarnie z wykonawcą za szkodę zamawiającego wynikającą z nieudostępnienia zasobów, o ile nie wykazałby, że za to nieudostępnienie nie ponosi winy”.

Tak więc skorzystanie z tego przepisu będzie możliwe pod warunkiem łącznego spełnienia następujących przesłanek:

- nie udostępniono zasobów, na które się powołano;
- powstała szkoda wynikająca wyłącznie z tego nieudostępnienia;
- wina udostępniającego zasoby w zaniechaniu tego udostępnienia;
- adekwatny związek przyczynowy pomiędzy szkodą a nieudostępnieniem zasobów.

Podsumowanie

Kierunek zmian ustawy p.z.p. wprowadzający odpowiedzialność solidarną wykonawcy z podmiotem udostępniającym wydaje się być w pełni uzasadniony, nie mniej jednak nie eliminuje w pełnym stopniu możliwych do wystąpienia zagrożeń związanych z brakiem realnego udostępnienia zasobów w celu realizacji zamówienia. Podmiot trzeci nie będzie bowiem podlegał odpowiedzialności za szkodę wynikające z niewykonania umowy przez wykonawcę niebędące skutkiem nieudostępnienia zasobów (potencjału). Pojawia się pytanie, czy powyż-

sza odpowiedzialność będzie ponoszona także przez podmioty, które faktycznie udostępniły swoje zasoby, jednakże w sposób niewystarczający, nieprawidłowy lub niezgodny z wcześniej złożoną deklaracją. Odpowiedź na to pytanie nie jest jednoznaczna, albowiem w takiej sytuacji zasoby zostały przecież udostępnione, tylko sposób ich udostępnienia nie zagwarantował należytego wykonania zamówienia.

Bezspornie jednak zaznaczyć należy, że wprowadzenie tej normy przyczyni się do bardziej rozważnego niż dotychczas udostępniania zasobów przez podmioty trzecie (budowanie świadomości wykonawców poprzez określenie konsekwencji związanych z nierealnym i fikcyjnym udostępnieniem), a także przyczyni się do zwiększenia gwarancji rzeczywistego udostępniania i wykorzystania zasobów innego podmiotu, co z kolei będzie miało przełożenie na proces realizacji zamówień.

Literatura

Grodzka E., *Jaką formę musi posiadać zobowiązanie podmiotu trzeciego udostępniającego osoby zdolne do wykonania zamówienia*, LEX 190425.

Grodzka E., *Czy jeżeli podwykonawca dysponuje licencją i faktycznie wykonuje czynności, które są przedmiotem przetargu, to czy taki przetarg powinien być sfinalizowany podpisaniem umowy*, LEX 369282.

Pieróg J., *Prawo zamówień publicznych, Komentarz*, Warszawa 2010.

Źródła prawa

Ustawa z 29.01.2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.).

Orzecznictwo

Wyrok z 6.07.2010 r., sygn. akt. KIO/1245/10.

Wyrok z 26.07.2010 r., sygn. akt KIO/1452/10.

Wyrok z 18.08.2010 r., sygn. akt KIO/1671/10 .

Wyrok z 10.01.2011 r., sygn. akt KIO 2790/10.

Wyrok z 18.02.2011 r., sygn. akt KIO 250/11.

Wyrok z 4.11.2011 r., sygn. akt KIO 2294/11.

**RELIANCE ON THIRD PARTY RESOURCES TO CONFIRM
THE FULFILMENT OF THE CONDITIONS FOR PARTICIPATION
IN THE PROCEDURE AND DIRECTION OF CHANGE IN THIS AREA**

Summary

The following article is devoted to the issue of “lending resources” of third parties to ensure compliance with the tender (procedure) participation requirements. The practice that has developed over several years provisions allowing such actions have been in effect does not inspire confidence of the holders of public funds and does not guarantee the realization of orders by parties in possession of qualifications and skills (knowledge and experience) required as an example at the tender stage. Irregularities in this area and inconsistent case law forced introduction of new legal regulations, which are generally needed, however, in such form may be difficult to apply.

Translated by Eliza Grodzka

Keywords: public procurement law, resources, participation, conditions for participation in the procedure, knowledge and experience